

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIASTA ZABRZE**

z dnia ..... 2022 r.

**w sprawie pomnika 655-lecia utworzenia biskupstwa Apostolskiego Kościoła Ormiańskiego w Polsce
oraz wielowiekowej obecności mniejszości ormiańskiej na ziemiach Rzeczypospolitej Polskiej**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 12a z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.) na wniosek Prezydenta Miasta Zabrze

uchwała się, co następuje:

§ 1. Wyrazić zgodę na wzniesienie pomnika 655-lecia utworzenia biskupstwa Apostolskiego Kościoła Ormiańskiego w Polsce oraz wielowiekowej obecności mniejszości ormiańskiej na ziemiach Rzeczypospolitej.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Zabrze.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Intencją wnioskodawcy jest umieszczenie w prestiżowym miejscu miasta Zabrze (jeden z głównych skwerów w centrum) kompozycji artystycznej w formie rzeźbionego, tradycyjnego ormiańskiego krzyża „chaczkaru”, poświęconego 655-leciu utworzenia biskupstwa ormiańskiego w Polsce oraz wielowiekowej obecności mniejszości ormiańskiej na ziemiach Rzeczypospolitej. Stało się to na mocy przywileju króla Kazimierza Wielkiego, udzielonego biskupowi ormiańskiemu Grzegorzowi, który to edykt polskiego króla jest również datą symboliczną dla obecności Ormian na ziemiach Polski i ich ogromnego wkładu w rozwój materialny, ale również kulturalny i intelektualny Polski. Warto zaznaczyć, że w 2017 r. Sejm w podjętej jednogłośnie uchwale w sprawie upamiętnienia 650. rocznicy nadania przez króla Kazimierza Wielkiego przywileju dla Ormian w Polsce, podkreślił znaczącą rolę, jaką odegrali Ormianie w historii Polski i złożył hołd tym, którzy oddali życie za jej niepodległość. Zgodnie ze wspomnianą uchwałą „Ustanowienie Lwowa po wsze czasy siedzibą biskupstwa ormiańskiego zezwalało na pełnoprawne osiedlanie się Ormian, umożliwiało im pozostanie przy swojej wierze, praktykowanie jej zgodnie z tradycją i zwyczajami oraz uprawniało arcybiskupa Grzegorza do sprawowania jurysdykcji nad ludnością ormiańską zamieszkałą na terytorium całego Królestwa Polskiego. Nadanie tego przywileju stworzyło podwaliny pod integrację obu narodów w duchu współpracy i poszanowania wzajemnych praw, a następnie uzyskania przez Ormian statusu pełnoprawnych obywateli Rzeczypospolitej.”

Realizacja pomnika stworzy jego odbiorcom (społeczeństwo większościowe i członkowie mniejszości ormiańskiej) warunki do zapoznania się lub pogłębienia wiedzy na temat historii polskich Ormian, jak również aktualnej kondycji mniejszości ormiańskiej w Polsce. Miasto Zabrze, gdzie po ponad 300 latach nieobecności został zarejestrowany Apostolski Kościół Ormiański w Polsce, rozwija swoją działalność jedna z najważniejszych organizacji mniejszości ormiańskiej w Polsce – Ormiańsko-Polski Komitet Społeczny, oraz pierwszą w historii Zabrze placówką dyplomatyczną – Konsulat Honorowy Republiki Armenii, jest odpowiednim miejscem dla uczczenia tej historycznie ważnej zarówno dla Ormian, jak i dla Polaków daty.

Istotny jest przy tym fakt, że wszystkie sprawy związane z kosztami wykonania i umieszczenia pomnika przejmują Ormiańsko-Polski Komitet Społeczny. Inicjatywa nie będzie więc stanowić obciążenia dla budżetu miasta.

Warto też wspomnieć, że w centrum stolicy Armenii – Erewaniu, również z inicjatywy Ormiańsko-Polskiego Komitetu Społecznego oraz przy współfinansowaniu przez Kancelarię Premiera RP, został postawiony chaczkar poświęcony Wielkiemu Polakowi św. Janowi Pawłowi II.

Z uwagi na wysokie walory artystyczne oraz unikalny charakter, rzeźba będzie cennym i wyróżniającym się w skali kraju elementem panoramy naszego miasta. Należy nadmienić, iż sztuka ormiańskich kamiennych krzyży została w 2010 r. wpisana na listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości UNESCO.